

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله و على آله وصحبه
ومن والاه، وبعد:

بابهت: نه کامی (غهبیهت)

عن أبي هريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ أن رَسُولَ اللهِ ﷺ قال:
(أتدرون ما الغيبة) قالوا: الله ورسوله أعلم. قال: (ذكرك
أخاك بما يكره) قيل: أفرأيت إن كان في أخي ما أقول قال:
(إن كان فيه ما تقول فقد اغتبتته، وإن لم يكن فيه ما تقول فقد
بهتته) رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

نأنکو: (ژ ئه بی هورهیره -خودی ژئ رازی بیت- گوت:
پیغهمبهرئ خودئ -سلاف لی بن- گوت: (هوین دزانن
نه کامی چیه؟)، گوتن: خودئ و پیغهمبهرئ وی چیت
دزانن، گوت: (ئوه تو بهحسئ برایئ خوب وی تشتی
بکهی یئ وی پی نهخوش)، ئیکی گوت: پا ئه گهر ئهو
تشتئ ئهز دبیژم ل دهف برایئ من هه بیت؟ گوت: (ئه گهر
ئهوا تو دبیژئ ل دهف هه بیت ئهو ته نه کامییا وی کر، ژ
خو ئه گهر ئهوا تو دبیژئ ل دهف وی نه بیت ئهو ته بی
بهختی لی کر).

ئبن کثیر _رحمه الله_ دبیژیت: (غهبیهت ب ئیک دهنگیا
زانایان تشته کئ حه رame، و تشته ک ژئ دروست نینه ئهو
نه بیت بو بهرژ هه ندیه کئ بیت، وه کی کو د جهرح و
ته عدیلی دا یان بو شیر هت کرنئ بیت).

و فہر موودیٰ راستیا غہیبہتی یا ناشکرا کری، ئیمامی
 نہوہوی - رحمہ اللہ۔ دبیزیت: (کو مروف بہحسی
 کہسہ کی بکھت ب وی تشتی وی پی نہخوش بیت، قیجا
 چ دلہشی وی دا بیت یان دینی وی یان دونیا وی یان
 نہفسا وی یان رہوشتی وی یان مالی وی یان دہیک و بابین
 وی یان زاروکیں وی یان ہہقزینا وی یان خزمہتکاری
 وی یان لقینین وی یان ناقچاق قہ کرنا وی یان ناقچاق
 گرتیا وی یان ہر تہتہ کی کو گریدای وی بیت و وی پی
 نہخوش بیت، قیجا چ ب گوتن بیت یان ب نیشانہ کی یان
 ئیشارہتہ کی).

و ہر و ہسا دبیزیت: (و ہر و ہسا ژ غہیبہتی یہ کو مروف
 بہحسا ناخفتن و گوتنن دانہرین پہرتوو کا بکھت، وہ کی
 کو ئیک بیڑیت: گوتنا ئہویٰ خو ب زانینی دئینتہ دہر، یان
 ئہوین خو پال ددن بو چاکیی، یان ہر گوتنہ کا دی یا
 و ہسا کو گوہدار مہرہما وی تیگہہیت، و ہر و ہسا گوتنا
 کو دہما بہحسا ئیکی بہیتہ کرن ئیک بیڑیت: خودیٰ مہ
 ب سلامت بکھت! خودیٰ مہ تہوبہ بکھت! یان: داخزا
 سلامتیٰ ژ خودیٰ دخازین و ہر گوتنہ کا و ہسا، ئہقہ
 ہمی ژ غہیبہتی یہ).

ئبن تہیمہ - رحمہ اللہ۔ دبیزیت: (و ہندہ کیں ہمین غہیبہتی
 دکن ب رہنگی سہر سام بوونی، وہ کی کو ئیک
 بیڑیت: ئہزیٰ سہر سام ژ فلان کہسی، چاوا فلان تشتی و
 تشتی ناکھت!؟).

ژ مفایین فەر موودی:

۱_ حرامییا بهحسکرنا موسلمانان، ئانکو غهیهتکرنا وان، و غهیهت ژ گونههین مهزنه (ژ کهبائیرانه)، خودایی مهزن د کیتابا خودا ب تشتهکئی کیم و کریت یا قهلهم دای، و پیسترین نموونه ب غهیهتی ئینا و گوت: (وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَیْحَبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ) الحجرات: ۱۲

ئانکو: (وهندهك ژ ههوه د پشت هندهكان را نهکامی و غهیهتا وان نهکهن. ئهري ما يهك ژ ههوه دقیت گوشتی برایی خو بخوت و ئهويی مری؟ ههوه ئهوه نهقیت، قیجا بلا ههوه غهیهتا وی ژی نهقیت).

و ژ ئهههسی -خودی ژی رازی بیت- گوت: پیغههمبهری خودی -سلاف لی بن- گوت: (دهما ئهز بریمه عهسمانان (شهقا میعراجی) ئهز دبهز هندهكان را بوریم نینوکیان وان ژ سفری بوون و وان ناچاقین خو و سینگیان خو پی د دانه بهز پهنگان، من گوت: ئهقه کینه ئهی جبریل؟ گوت: ئهقه ئهون یین گوشتی خهلکی دخون و بهحسا نامویسا خهلکی د کهن) رواه احمد و ابو داود و صححه الالبانی. و ژ عائیشایی -خودی ژی رازی بیت- گوت: من گوته پیغههمبهری -سلاف لی بن- ههما تیرا ته ههیه کو صهفیه یا وهسا و وهسا بیت ئانکو یا کورته، پیغههمبهری گوت: (ب راستی ته گوتهکه گوت ئهگهر ئهوه گوتن د گهل ئاقا دهريای تیکههل کربا، دا ئاقا دهريای هیته گوهرین و پیس بیت) رواه ابو داود و صححه الالبانی.

۲_ پیغمبرِی -سلاف لی بن- غهیبہت و ہسا شروقہ کر
کو: (تو د پشت برائی خورا بہحسائی وی بکہی ب وی
تشتی یی وی پی نہخوش)، بہلی ئہگہر تہ ل دہف وی
بہحس کر ہنگی دبیتہ ئاخفتنن نہخوش نابیتہ غہیبہت،
چونکی کسائی ئامادہ دشیت بہرہقانیی ژ خو بکہت.

۳_ غہیبہت ئہوہ تو بہحسا برائی خو بکہی ب وی تشتی
وی پی نہخوش چ گریدای دینی وی بیت یان رہوشتی وی
یان رہنگ و رویی وی، قیجا غہیبہت ہمی کیماسیا
بخوقہ دگریت چ مروق کیماسیہ کی دینی وی دا
بدہریخت یان رہنگ و رویی وی یان رہوشتی وی.
ژ عہیدار کرنا رہنگ و روی: بو نمونہ تو بیژی: یی
سہقہتہ یان کورہیہ، یان یی دریژہ یان کورہتہ، یان ہر
گوتنہ کا و ہسا و وی پی نہخوش بیت یان تو ب مہرہما
ہندی بیژی دا وی کیم بکہی، ئہقہ دبیتہ غہیبہت.
و ژ عہیدار کرنا رہوشتی: بو نمونہ تو بہحسا وی
بکہی کو نہ یی دہمہن پاقرہ، بیژی: یی ب دویف ژنکا
قہ، یان بیژی: بہری خو ددہتہ وان، و ہر گوتنہ کا و ہسا.
و ژ عہیدار کرنا دینی: بو نمونہ تو بیژی کسہ کی
بیدعہچیہ، یان نقیژی ناکت ب جہماعہت، یان
بہردہوامیی نادہتہ نقیژا سپیدی، و ہر گوتنہ کا و ہسا.

۴_ پلہ و پیکین غہیبہتی ہندی ئیک نین، بو نمونہ
غہیبہت کرنا زانایان دژوار ترہ ژ غہیبہت کرنا غہیری وان،
چونکی غہیبہت کرنا زانایان دی وی چندی ب دویف
خودا ئینیت کو خہلک دژایہتیا وان بکہن، و دژایہتیا

وی تشتی بکهن یی وان ژ شهر یعتی ل دهف خو هلگرتی،
چونکی نهگهر بهایی زانایان ل دهف خه لکی کیم بوو و
هاته خار ئیدی خه لک گوتنن وان نا وهر گرن.

۵_ نهگهر تو زال بووی ل سهر کیماسییا برایی خو و ته
کیماسییا وی به لاق کر و تو مایه ب دویف کیماسیین
ویقه، بزانه کو خودی ژی دی ئیکی ل سهر ته زال
کهت کو کیماسیین ته به لاق بکهت و ب دویف
کیماسیین ته بکهت چ تو یی ساخ بی یان مری،
چونکی پیغمبر یی خودی -سلافا لی بن- دبیریت: (یا
گهلی نهوین هه وه باوهری تنی ب نه زمانه ئینای و ئیمان
نهگه هشتیه دلین هه وه، هوین نه زیهتا موسلمانان نه کهن و
کیماسییا ژی دهر نه ئخن و ب دویف کیماسیین وان
نه کهفن، هه چیی ب دویف کیماسیین برایی خو یی
موسلمان بکهت، خودی ژی دی هنده کان ل سهر وی
زال کهت کو ب دویف کیماسیین وی بچیت، و
هه چیی خودی کیماسیین وی ئاشکرا کرن ب راستی
ئو کیماسیین وی ئاشکرا بوون خو نهگهر د کونجا
خانی قه بیت) رواه ابو داود و صححه الالبانی.

۶_ غهیری موسلمانان دروسته مروف غهیهتا وان بکهت،
ئبن مونذر دبیریت: (دقی فهر موودی دا بهلگه ههیه کو
نهگهر نه ژ برایی مروقی بیت) (ئانکو نه موسلمان بیت)
وه کی جو هی و فه لان و ههر دینه کی دی، و هه چیی
بیدعا وی نهو ژ دینی دهر یخست بیت) (ئانکو بیدعا وی

بوويه نهگري هندئ کو کافر ببیت) غهيبهت ل سهر
(نینه).

۷_ د فهرموودی دا دهربرین یا ب (برا) هاتییه کرن، دا
کو کهي غهيبهتچی پال دت بو هندئ کو غهيبهتئ
نهکته، چونکی نهگري برايئ وی بیت فهرتره نهو
کیماسیین وی قهشیریت، نه کو بهحس بکته و بهلاق
بکته.

۸_ د گوتنا پیغمبري دا -سلاف لی بن- : (وی تشتئ وی
پی نهخوش) هندئ د گههینیت کو نهگري کیماسییهکا
وهسا بیت نهو پی نهخوش نهبیت هنگئ نابیته غهيبهت.

نیمامئ نهوهوی -رحمه الله- دبیزیت: بابهتئ کا چ دروسته
ژ غهيبهتئ مروف بیژیت:
بزانه کو غهيبهت یا دروسته بو مهبستهکا دروست یا
شهرعی، کو مروف نهشیت بگههیتئ ب وی نهبیت، و
نهوژي شهن نهگرن:

۱_ گازندا کهي زورداری لی هاتییه کرن، دروسته بو
کهي مهزلوم نهو گازندا زورداریا خو بو دادوهري یان
دهستهلاتداری بیژیت، کو بیژیت: فلان کهي ب فلان
تشتئ زورداری یال من کری.

۲_ هاریکاری خاستن بو گوهرینا خرابیی و قهگهراندنا
خهلهتی و گونههکارییی بو ریکا دروست، بو نمونه
مروف بیژیته وی کهي یی هیژ و شیان ههبت خرابیی

بگوهریت: فلان کس فلان تشتی دکهت، قیجا پاشقه ببه
دا ئیدی وهنه کت.

۳_ فهتوا خاستن، بو نمونه مروڤ بیژیته موفتی: برایی من
یان بابی من یان زهلامی من یان فلان کس زورداری ل
من کر ب فلان تشتی.

۴_ مروڤ موسلمانان هشیار بکت ژ خرابیی و وان
شیرهت بکت، و ئهقهژی ب چند ریکهکان دهیته
کرن ژ وان: دیار کرنا خهلهتیال دهف زهلامین فهگیرین
فهرموودان و شاهدان، و ئهقه یا دروسته ب ئیک دهنگیا
موسلمانان، بهلکو هنده جار ژ بهر پیدقیاتییی واجبه ژی.

۵_ کهسهکی کو فسقا خو یان بیدعا خو ناشکرا
بکت وهکی وی یی ناشکرا مهیی قهدهخت، یان
ناشکرا خهلکی دگریت و باج و خویکی و هر دگریت و
ب خورتي مالی خهلکی ژی و هر دگریت، قیجا هنگی
دروسته مروڤ بهحسا وی بکت ب وان کریارین ئهو
ناشکرا دکت.

۶_ دانهنیاسین، بو نمونه کهسهکی یی بهرنیاس بیت ب
ناسناقهکی وهکی ناڤنیشانی چاڤکویر یان سهقهت یان
کهر یان کوره یان ویر، هنگی دروسته.

قیجا ئهقه شمش ئهگهر بوون زانایان یین بهحس کرین و
پتریا وان ئیک دهنگن ل سهر، و بهلگین وان ژی ژ
فهرموودین دروستن، ژ وان:

ژ عائیشایی -خودی ژئی رازی بیت- کو زهلامه کی
دهستویری خاست بهیته دهف پیغمبهری -سلاف لی بن- ،
گوت: (دهستویری بدنی، نهو پیسه مروقه ژ عهشیرا)
متفق علیه.

و ههر دیسان ژ عائیشایی -خودی ژئی رازی بیت- گوت:
پیغمبهری خودی -سلاف لی بن- گوت: (نهز هزر ناکهم
کو فلان و فلان _دوو کهمس بوون ژ دوورویان_
تشته کی ژ دینی مه بزائن) رواه البخاري

و ژ فاطیمایا کچا قهیسی -خودی ژئی رازی بیت- گوت:
نهز هاتمه دهف پیغمبهری -سلاف لی بن- و من گوتی:
هندی نهبو جههم و موعاویهنه من دخازن؟ پیغمبهری -
سلاف لی بن- گوت: (هندی موعاوییه یی دهست کورته و
چو مال نینه، و هندی نهبو جههمه داری خو ژ سهر ستوی
خو نادانیت _نانکو: ههمی دهمان داری دهستی دا و
ژنکا د قوتیت یان ههر یی ب وه غهرانقه و ل مالا خو نا
روینیت _ متفق علیه.

و ژ عائیشایی -خودی ژئی رازی بیت- گوت: هندا ژنکا
نهبی سوفیانی گوته پیغمبهری -سلاف لی بن- : هندی نهبو
سوفیانه زهلامه کی چریکه، هند مالی نادهته من کو تیرا
من و زارو کین من بکته، نهو تی نهبیت یی نهز ژئی
وهردگرم و نهو نزانیت؟ پیغمبهری -سلاف لی بن- گوتی:
(هندی ژ مالی وی ببه کو تیرا ته و زارو کین ته بکته)
متفق علیه.

والحمد لله رب العالمين
والله الموفق.

وہر گئیران: سیپہل قاسم

ژیدہر: پھرتوو کا (الحديث) یا ئہ کادمیا (زاد) مستہوایی
سیپی.